

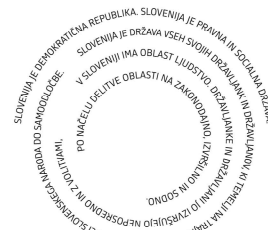

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Odbor za zadeve Evropske unije

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 98 22, f: 01 478 98 45, e: gp@dz-rs.si, www.dz-rs.si

Številka: 008-05/21-11/

Datum: 16. 3. 2021

Na podlagi prvega odstavka 154.g člena in 171. člena Poslovnika Državnega zbora je Odbor za zadeve Evropske unije kot pristojni odbor pripravil

POROČILO

k Predlogu deklaracije o usmeritvah za delovanje Republike Slovenije v institucijah Evropske unije v obdobju 2021–2024, EPA 1656-VIII, EU U 992.

Odbor za zadeve Evropske unije (v nadaljevanju: Odbor) je na 100. seji dne 12. 3. 2021 kot pristojni odbor obravnaval Predlog deklaracije o usmeritvah za delovanje Republike Slovenije v institucijah Evropske unije v obdobju 2021–2024, EPA 1656-VIII, EU U 992 (v nadaljevanju: Predlog deklaracije), ki ga je Državnemu zboru na podlagi drugega odstavka 5. člena Zakona o sodelovanju med državnim zborom in vlado v zadevah Evropske unije in drugega odstavka 154.f člena Poslovnika Državnega zbora v obravnavo predložila Vlada.

Odbor je kot gradivo za sejo prejel:

- mnenje Odbora za obrambo kot matičnega delovnega telesa z dne 23. 2. 2021,
- mnenje Odbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide kot matičnega delovnega telesa z dne 23. 2. 2021,
- mnenje Odbora za finance kot matičnega delovnega telesa z dne 25. 2. 2021,
- mnenje Odbora za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano kot matičnega delovnega telesa z dne 4. 3. 2021,
- mnenje Odbora za infrastrukturo, okolje in prostor kot matičnega delovnega telesa z dne 8. 3. 2021,
- mnenje Odbora za gospodarstvo kot matičnega delovnega telesa z dne 9. 3. 2021,
- mnenje Odbora za notranje zadeve, javno upravo in lokalno samoupravo kot matičnega delovnega telesa z dne 10. 3. 2021,
- mnenje Komisije Državnega sveta za mednarodne odnose in evropske zadeve z dne 8. 3. 2021 in
- pregled amandmajev z dne 11. 3. 2021.

V skladu s tretjim odstavkom 154. g člena Poslovnika Državnega zbora je poslanec Matjaž Han vložil naslednje amandmaje: k naslovu, k uvodu, k naslovu prvega dela ter k 2., 3., 4., 6., 9., 11., 24., 25., 26., 27., 28. in 45. odstavku Predloga deklaracije.

Na seji Odbora so sodelovali predstavnice in predstavniki Ministrstva za zunanje zadeve, Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo, Ministrstva za obrambo, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstva za notranje zadeve, Ministrstva za finance, Ministrstva za pravosodje, Ministrstva za javno upravo, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstva za

infrastrukturo, Ministrstva za kulturo, Službe vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, Kabineta predsednika Vlade ter Državnega sveta.

* * *

Temeljne poudarke Predloga deklaracije je v imenu Vlade predstavil državni sekretar na Ministrstvu za zunanje zadeve Gašper Dovžan. Povedal je, da je Vlada pripravila predlog deklaracije že trinajstič zapored. Tokratni predlog je pripravljen z nekaj zamude, ki je nastala zaradi menjave vlade, spopadanja s posledicami epidemije COVID-19 in dejstva, da je zamujala tudi objava delovnega programa Evropske komisije.

Pojasnil je, da je novost Predloga deklaracije, da daje usmeritve za delovanje Slovenije v institucijah EU do leta 2024. Doslej so se namreč deklaracije praviloma nanašala na 18-mesečno obdobje trajanja tria predsedstev Sveta EU. Glede na to, da se je veljavna deklaracija iztekla sredi lanskega leta ter da sprejemanje nove deklaracije časovno skoraj sovпада z mandatom aktualne Evropske komisije in Evropskega parlamenta, Vlada predlaga v sprejem deklaracijo o usmeritvah za delovanje Slovenije v institucijah EU za obdobje do konca aktualnega zakonodajnega cikla oz. trajanja Strateške agende. S tem bo dosežena večja jasnost glede ključnih prednostnih nalog delovanja Slovenije v EU. Maja 2016 je namreč začel veljati Medinstitucionalni sporazum med Evropskim parlamentom, Svetom EU in Evropsko komisijo o boljši pripravi zakonodaje, s katerim so se institucije dogovorile za okrepitev letnega in večletnega načrtovanja v institucijah EU. V luči tega sporazuma so predsedniki treh institucij EU decembra 2020 podpisali dogovor o glavnih ciljih in prednostnih nalogah politik EU za obdobje 2020 - 2024. S tem se poleg letnega načrtovanja uvaja tudi dinamika večletnega načrtovanja dela institucij EU s ciljem usklajenega izvajanja Strateške agende.

Poudaril je, da je prenovljena deklaracija strnjen strateški dokument, ki je bistveno krajši od prejšnjih in zaradi daljšega časovnega obdobja podaja ključne politične usmeritve. Z njimi bo mogoče lažje načrtovanje in večja stabilnost ter učinkovitost dela resornih ministerstev in delovanja naših diplomatov v Bruslju.

V nadaljevanju je državni sekretar Gašper Dovžan predstavil ključne aktualne poudarke predlagane deklaracije in jih na kratko obrazložil. Kot prvega je izpostavil okrepitev odpornosti EU po epidemiji COVID-19 ter njeno pripravljenost na nove krize globalnih razsežnosti. Temu bo večja pozornost namenjena tudi v času slovenskega predsedovanja. Kot drugega je navedel vlogo in prostor Evrope v nepredvidljivem svetu, ne samo v ekonomskem, temveč tudi v političnem in varnostnem smislu. V nadaljevanju je izpostavil območje Balkana z vidika nadaljevanja širitvenega procesa, obravnave politično-varnostnih tem ter sektorskega povezovanja. Dotaknil se je problematike posledic podnebni sprememb ter implementacije Evropskega zelenega dogovora in naložb v nove zelene tehnologije. Izpostavil je sprejet Instrument za okrevanje »Nova generacija EU« v okviru katerega bo Slovenija upravičena do 10,2 milijarde EUR sredstev, kar bo edinstvena priložnost za okrepitev konkurenčnosti našega gospodarstva. Kot zadnjega je navedel predsedovanje Slovenije Svetu EU in s tem priložnost aktivnega soustvarjanja evropske politike.

Ob zaključku je državni sekretar Gašper Dovžan poudaril, da bo Vlada, ne glede na predlagano daljše časovno obdobje dokumenta, v skladu s 5. členom Zakona o sodelovanju med Državnim zborom in Vlado v zadevah EU o izvajanju deklaracije še naprej enkrat letno poročala Državnemu zboru. Kot priložnosti za tovrstno razpravo je omenil tudi Konferenco o prihodnosti Evrope, ki je prav v teh dneh končno zaživela in bo ena izmed prednostnih nalog slovenskega predsedovanja Svetu EU.

V razpravi, ki je sledila predstavitvi mnenj sedmih matičnih delovnih teles in mnenja Komisije Državnega sveta za mednarodne odnose in evropske zadeve so poslanke in poslanci izrazili različna mnenja, stališča, kritike in pohvale o Predlogu deklaracije. Nekateri člani Odbora so bili kritični do načina predstavitve mnenj matičnih delovnih teles s strani večine poročevalcev, saj naj ne bi bila dovolj vsebinska in niso odražala

različnih pogledov, izpostavljenih na sejah matičnih delovnih teles. Izraženo je bilo nestrinjanje z obdobjem, ki ga opredeljuje dokument, zato je bilo predlagano, da se dokument omeji na delovanje Slovenije v institucijah EU v obdobju od maja 2021 do junija 2022. Izpostavljeno je bilo, da se že pri sami pripravi dokumenta znotraj Ministrstva za zunanje zadeve ni upoštevalo različnih strokovnih mnenj in predlogov. Poudarjeno je bilo tudi, da kritika glede samega besedila dokumenta ne leti na dolžino, ampak je problematična predvsem njegova vsebina in njena argumentacija. Izpostavljeno je bilo, da je dokument neambiciozen in ne predstavlja ideje odprte Evrope. Predstavlja pravzaprav korak nazaj za Slovenijo v vlogi aktivne članice EU. Predvsem se to kaže v neambiciozni drži do vloge Slovenije kot strateške partnerice znotraj EU za Zahodni Balkan. Poudarjeno je bilo, da so omenjene okoljske in tehnološke smernice v Predlogu deklaracije zelo splošne in neopredeljene. Kritika je letela tudi na premalo ambiciozne in preveč ohlapno predstavljene prednostne naloge predsedovanja Slovenije Svetu EU. Izpostavljeno je bilo, da se dokument premalo posveča zdravstvu in socialnim komponentam ter da so smernice na omenjenih področjih neopredeljene. Omenjeno je bilo pomanjkanje politične opredelitve Slovenije do Konference o prihodnosti Evrope. V dokumentu bi namreč morale biti jasneje ubesedene slovenske prioritete in način vključevanja civilne družbe v postopke v okviru konference. Poudarjeno je bilo, da v dokumentu ni dovolj zajeta socialna razsežnost, čeprav je za letošnji napovedan Socialni vrh v okviru portugalskega predsedovanja. Izražen je bil tudi dvom glede samega izvajanja političnih usmeritev zapisanih v predlogu, saj je ugled Slovenije v tujih medijih in v evropskih institucijah okrnjen zaradi delovanja in komunikacije trenutne Vlade. Na podlagi teh argumentov so nekateri člani Odbora Predlogu deklaracije odrekli podporo in izrazili upanje, da bo Slovenija v prihodnjem letu dobila novo in boljše deklaracijo.

Nekateri člani odbora so izpostavili, da obravnavan dokument pravzaprav ni deklaracija, ampak splošen spisec želja Vlade, ki je v določenih delih zelo političen. Omenjeno je bilo, da v deklaraciji ne sme biti prostora za ideologijo in strankarsko politiko. Poudarjeno je bilo, da je dokument preveč splošen in ne omenja konkretnih usmeritev Slovenije na številnih področjih. Kot tak zato ne dosega zastavljenih dolgoročnih ciljev Republike Slovenije, ki so zapisani v drugih strateških dokumentih Slovenije, kot je na primer Strategija zunanje politike RS. V obravnavi vsebine dokumenta je bilo omenjeno načelno strinjanje glede poudarjanja pomena delujočega Schengenskega območja in vračanja k temeljnim vrednotam EU. Po drugi strani pa je bilo izpostavljeno pomanjkanje vsebine glede določil, povezanih z Načrtom za okrepanje in odpornost ter področjema mladih in trga dela. Poudarjeno je bilo tudi, da zapis v predlogu kaže na napačno razumevanje pojma vladavine prava s strani Vlade. Kritika na pomanjkljivo vsebino je bila izpostavljena tudi za določbe v povezavi s Konferenco o prihodnosti Evrope in predsedovanjem Slovenije Svetu EU, v predlogu pa manjkajo tudi strateške usmeritve države za dolgoročno obdobje. Pripomba je bila podana tudi na trgovinsko in drugo mednarodno sodelovanje s partnericami v svetu, kjer se sicer upravičeno poudarja sodelovanje z ZDA, vendar pozablja na odnose z drugimi svetovnimi velesilami, predvsem s Kitajsko.

Nekateri člani odbora so bili mnjenja, da so bila poročila s sej matičnih delovnih teles ustrezna, saj so bila predstavljena kratko in jasno ter se je na ta način omogočilo več časa za razpravo o vsebini samega predloga. Poudarjeno je bilo, da so vsa ta poročila objavljena in na voljo vsem v pisni obliki. S strani nekaterih poslancev je bila izražena podpora vsebini in krajši obliki Predloga deklaracije, saj je ta jedrnata in se jasno osredotoča na šest prednostnih področij delovanja Slovenija do leta 2024. Dokument stremi tudi k prilagodljivosti vsebine in oblike, ki je zelo pomembna v trenutnem negotovem času, ko se prioritete hitro spreminjajo. Poudarili so, da je časovni okvir predloga določen na podlagi smernic EU, sovпада pa tudi z mandatom trenutne Evropske komisije in časovnim okvirom Nove strateške agende EU za obdobje 2019-2024. Kljub vsemu pa so poudarili, da bo Vlada še naprej redno in vsaj enkrat letno poročala Državnemu zboru o delovanju Slovenije v institucijah EU. Državni zbor bo tudi na podlagi tega ohranil nadzor nad izvršno vejo oblasti. Pozdravljeno je bilo, da se

Slovenija po eni strani v dokumentu zavzema za vračanje k temeljnim vrednotam EU, po drugi strani pa podpira nov zagon EU. Glede usmeritev in prednostnih nalog predsedovanja Svetu EU je bilo pojasnjeno, da bodo natančnejša in obsežnejša določila opredeljena v posebnem dokumentu, ki bo naknadno predstavljen poslankam in poslancem.

Nekateri člani odbora so menili, da je obravnava Predlog deklaracije farsa, saj je vsebina, predstavljena zgolj na dvanajstih straneh, zelo pomanjkljiva in se ne dotika številnih, za Slovenijo zelo pomembnih, področij. Poudarjeno je bilo, da bi morala Slovenija čas predsedovanja Svetu EU izkoristiti bolj ambiciozno in na agendo odločneje postaviti teme, ki so v interesu države. Izpostavljena je bila neopredeljenost glede usmeritev na področju kmetijstva, ki je omenjeno zgolj v enem odstavku, v njem pa niso zajete specifične značilnosti slovenskega kmetijstva, kot so spodbujanje manjših kmetij in lokalne samooskrbe. Izpostavili so, da je premalo in zelo splošno opredeljena zelena politika države, ki pa bo ključna za črpanje evropskih sredstev in subvencij. Izpostavljeno je bilo tudi, da Slovenija preveč pozornosti in sredstev namenja vojaškim izdatkom v času, ko bi se moralo krepiti druga področja. Po mnenju nekaterih članov Odbora predlagan dokument tudi popolnoma ignorira področje mladih in ne naslavlja socialnih razsežnosti procesa digitalizacije, ki povzroča bogatenje lastnikov digitalne infrastrukture, po drugi strani pa lahko vodi k večji brezposelnosti. Poudarjeno je bilo, da je sprejemanje Predloga deklaracije odraz trenutne slovenske zunanje politike, ki je neambiciozna in nesposobna.

Nekateri člani odbora deklaracijo razumejo kot dokument, ki določa kratkoročne politične usmeritve države, ki temeljijo na dolgoročnejših strategijah države in EU. Predlog mora zato vsebovati jasne in natančne cilje, ki so definirani in ovrednoteni. V tem kontekstu je bila podana kritika, da je trenutni predlog preveč splošen in omejen na predolgo obdobje. Poudarjeno je bilo, da je pomembno, da je deklaracija usklajena s cilji in usmeritvami tria predsedstev Sveta EU, saj to zagotavlja kontinuiteto Slovenije ne glede na to, kdo je na oblasti. Izpostavljeno je bilo tudi, da so usmeritve, ki so trenutno navedene v Predlogu deklaracije, zapisane tako splošno, da ni mogoče razbrati, kako bomo željene cilje dosegli. Kritizirano je bilo premalo opredeljeno prizadevanje Slovenije na področju enotne evropske davčne zakonodaje, predvsem za digitalni davek. Izpostavljeno je bilo premalo opredeljeno področje strateških partnerstev na področju trgovine, kjer glede usmeritve na Vzhod ni nobene besede. Premalo naj bi bilo omenjeno prizadevanje za v prihodnost usmerjeno industrijo ter za večjo neodvisnost Slovenije in EU od tujih trgov. Poudarjeno je bilo tudi, da se Slovenija v predlogu premalo ambiciozno posveča procesom digitalne preobrazbe.

V odziv na kritike so nekateri člani odbora poudarili, da deklaracija ni in ne sme biti dolg in zelo specificiran dokument, ampak mora zgolj podati temeljne usmeritve, na podlagi katerih nato Vlada sprejema podrobnejše politike, načrte in druge dokumente.

V zaključnem nastopu se je **državni sekretar Gašper Dovžan** odzval na mnenja in stališča poslank in poslancev ter izrazil veselje, da so opazili, da je dokument osnovan premišljeno in strnjeno. Poudaril je, da je cilj dokumenta zagotoviti enotno in ciljno usmerjenost delovanja Slovenije v institucijah EU. Ponovno je izpostavil, da je referenčni okvir načrtovanja deklaracije za celotno obdobje zakonodajnega cikla določen na ravni EU, in sicer z Medinstitucionalnim sporazumom iz leta 2016, ter da sledi strateški agendi EU. Zavrnil je trditve nekaterih članic in članov Odbora, da predlog ni ambiciozen, in zatrdil, da je dokument ciljno naravnani. Prav tako je zavrnil mnenje, da je Predlog deklaracije prazen papir, ki Vladi daje proste roke za zunanjepolitično delovanje. Poudaril je, da je deklaracija dokument, ki predpisuje splošne usmeritve države, delovanje Vlade na Svetih EU pa je natančneje opredeljeno v 8. členu Zakona o sodelovanju med državnim zborom in vlado v zadevah EU. Na podlagi tega zakona so predstavniki Vlade dolžni predstaviti svoja vsebinska izhodišča za udeležbo na zasedanjih Sveta EU v različnih formatih Državnemu zboru oziroma pristojnima odboroma. Glede očitkov o neambicioznosti na področju širitve EU je odgovoril, da sama ambicioznost na deklarativni ravni ne bo prinesla avtomatsko

hitrejšega procesa širitve, saj je za to potrebno soglasje vseh članic EU. Izpostavil je, da dokument vsebuje tudi osnovne usmeritve glede Konference o prihodnosti Evrope, vendar so bile napisane še preden je bil proces uradno začel. Poslanke in poslanci bodo o natančnejših izhodiščih Vlade glede Konference o prihodnosti Evrope seznanjeni v naslednjih tednih. Omenil je, da podobno velja tudi za predsedovanje Svetu EU, ki je sicer omenjeno v petih odstavkih Predloga deklaracije, saj bodo natančnejše prioritete Vlade predstavljene Državnemu zboru kasneje. Poudaril je, da so pri snovanju Predloga deklaracije upoštevali tudi druge strateške dokumente države in EU, kot so Strategija razvoja Slovenije, Deklaracija o zunanji politiki RS, Nova strateška agenda EU za obdobje 2019-2024 in Prednostne naloge Evropske komisije za obdobje 2020-2024. Izpostavil je, da je vladavina prava v predlogu jasno opredeljena, izpostavljena je tudi zavezanost Slovenije k njenemu spoštovanju. Zavrnil je tudi očitke glede pomanjkljive obravnave področja kmetijstva, kateremu je posvečen 22. odstavek. Navzočim je razložil, da so v več odstavkih upoštevane teme zelene politike, vendar so te postavljene v kontekst gospodarskega okrevanja. V zaključku je ocenil, da je dokument dober in predstavlja premik naprej v smislu kakovosti, saj so bile prejšnje deklaracije med poslankami in poslanci označene kot ponavljajoče se. Potrdil je, da je dokument političen, saj mora predstavljati ključne politične usmeritve države. Ponovno se je zavzel za obdobje veljavnosti deklaracije do leta 2024, saj meni, da se dokument tako navezuje na zakonodajni cikel EU in se lahko vedno vklaplja in odziva na strateške dokumente EU.

V zaključku je svojo odziv podal še **predstavnika Ministrstva za obrambo**, ki je članicam in članom Odbora odgovoril na vprašanje glede izdatkov za obrambo v državah članicah EU. Povedal je, da vse države članice dvigujejo izdatke za obrambo od leta 2015 naprej. Najbolj pospešeno se to dogaja v zadnjih dveh letih, in sicer je povprečen dvig izdatkov med državami članicami 5 odstoten.

* * *

Po končani razpravi je Odbor najprej odločal o petnajstih vloženi amandmajih poslanca Matjaža Hana in jih ni sprejel.

Nato je Odbor glasoval o vseh delih Predloga deklaracije, ki sodijo v pristojnost Odbora za zadeve Evropske unije kot pristojnega odbora, **skupaj in jih sprejel** (ZA 9, PROTI 6).

Ker k Predlogu deklaracije na pristojnem odboru niso bili sprejeti amandmaji, Odbor za zadeve Evropske unije Državnemu zboru

p r e d l a g a,

da Predlog deklaracije o usmeritvah za delovanje Republike Slovenije v institucijah Evropske unije v obdobju 2021–2024 sprejme v predloženem besedilu.

* * *

Za poročevalca Odbora na seji Državnega zbora je bil določen predsednik Odbora mag. Marko Pogačnik.

Živa Grgič
strokovna sodelavka

Luka Kavčič
strokovni sodelavec

mag. Marko Pogačnik
predsednik